

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного господарського
суду у складі Верховного Суду
за I півріччя 2020 року

Рішення, внесені до ЄДРСР за період
з 01.01.2020 по 30.06.2020

Зміст

1. Спори, що виникають із корпоративних відносин	3
2. Спори, що виникають з питань захисту права власності	4
3. Спори, що виникають у зв'язку із застосуванням відповідальності за порушення зобов'язань	5
4. Спори, що виникають з питань захисту економічної конкуренції	7
5. Спори, що виникають у сфері земельних правовідносин	7
6. Спори, що виникають з договорів найму (оренди) нерухомого майна	10
7. Спори, що виникають з договорів підряду	10
8. Спори, що виникають з договорів фінансового лізингу	11
9. Спори, що виникають з договорів іпотеки	11
10. Спори, що виникають у зв'язку з відступленням права вимоги (цесія) та договору факторингу	12
11. Спори, що виникають у зв'язку припинення господарських зобов'язань	12
12. Спори, що виникають у розгляді справ про банкрутство	12
13. Спори, що виникають у зв'язку з реорганізацією банків	15
14. Питання, пов'язані із застосуванням позовної давності	16
15. Процесуальні питання	16

1. Спори, що виникають із корпоративних відносин

Щодо прав учасників (акціонерів) господарських товариств

Підписання виконавчим органом товариства договору з іншою особою без передбаченої статутом згоди учасників цього товариства може свідчити про порушення прав та інтересів самого товариства у його відносинах з іншою особою – стороною договору, а не корпоративних прав його учасника, оскільки директор у цьому випадку діяв саме від імені товариства, а не від імені його учасника.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.02.2020 у справі № 910/1935/19 можна ознайомитись за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87396584>.

Відповідачем у справах про визнання недійсним рішення загальних зборів є господарське товариство, а не його окремі учасники (акціонери), оскільки відповідне рішення – результат волевиявлення не окремого учасника, а загальних зборів учасників як органу товариства.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.02.2020 у справі № 916/524/19 можна ознайомитись за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87735378>.

Рішення загальних зборів господарського товариства можуть бути визнані недійсними в судовому порядку у випадку недотримання процедури їх скликання, встановленої статтею 61 Закону України «Про господарські товариства». Зокрема, права учасника товариства можуть бути визнані порушеними внаслідок недотримання вимог закону про скликання і проведення загальних зборів, якщо він не зміг узяти участі у загальних зборах, належним чином підготуватися до розгляду питань порядку денного, зареєструватися для участі в загальних зборах тощо.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.05.2020 у справі № 910/3722/18 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89269310>.

Щодо аудиторської перевірки діяльності акціонерного товариства на вимогу акціонера

Право акціонера вимагати проведення аудиту не залежить від бажання самого товариства чи його посадових осіб або доцільності проведення такої перевірки, натомість обов'язок товариства забезпечити аудитору можливість провести перевірку виникає відповідно до прямої вказівки закону.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.04.2020 у справі № 922/1859/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89008496>.

2. Спори, що виникають з питань захисту права власності

Щодо моменту виникнення права власності на майно, яке передано до статутного капіталу Публічного акціонерного товариства "Українська залізниця"

Невчинення Публічним акціонерним товариством "Українська залізниця" дій щодо переоформлення правовстановлюючих документів на об'єкти нерухомого майна, внесені при його створенні до статутного капіталу, не може бути підставою для висновку про відсутність переходу відповідних речових прав до Публічного акціонерного товариства "Українська залізниця" від підприємств залізничного транспорту, які мають бути припиненими внаслідок такої реорганізації.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 21.02.2020 у справі № 918/792/18 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88050840>.

Щодо державної реєстрації речових прав на нерухоме майно

Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно є юридичним фактом, який полягає в офіційному визнанні та підтвердженні державою набутого особою речового права на нерухомість та є елементом в юридичному складі (сукупності юридичних фактів), який призводить до виникнення речових прав. При цьому, реєстрація права власності хоча і є необхідною умовою, з якою закон пов'язує виникнення речових прав на нерухоме майно, однак реєстраційні дії є похідними від юридичних фактів, на підставі яких виникають, припиняються чи переходять речові права, тобто державна реєстрація сама по собі не є способом набуття права власності.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 20.05.2020 у справі № 911/1902/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89402201>.

Щодо способу захисту порушеного права

Особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належить їй, а не боржникові, може звернутися до суду з позовом про визнання права власності на це майно і про зняття з нього арешту.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.02.2020 у справі № 910/16236/18 можна ознайомитись за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87624626>.

Щодо визнання недійсним договору про поділ нерухомого майна з підстав невключення до його предмета приналежної речі

За змістом статей 186, 190, 316 ЦК України приналежні речі, які призначені для обслуговування належного сторонам нерухомого майна, не є окремими

об'єктами права власності, а лише слідує за головною річчю, якщо інше не встановлено договором або законом. Співвласники нерухомого майна набувають речових прав на приналежності пропорційно належним їм часткам відповідної головної речі, а окреме погодження порядку володіння та користування приналежностями здійснюється за взаємною згодою співвласників. Відсутність окремої домовленості співвласників щодо порядку користування приналежностями не нівелює набутого одночасно з придбанням головної речі речового права на них у відповідних частках, а отже, не порушує права власності співвласників нерухомості і, відповідно, не може бути підставою для визнання недійсним договору про поділ нерухомого майна

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.06.2020 у справі № 910/12712/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/90025249>.

3. Спори, що виникають у зв'язку із застосуванням відповідальності за порушення зобов'язань

Щодо відповідальності за несвоєчасну сплату заборгованості за спожитий природний газ

Частина третя статті 7 Закону "Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення за спожиті енергоносії" є нормою прямої дії, а, відтак, її застосування до споживачів не ставиться у залежність від виконання будь-яких інших умов поряд з їх обов'язком щодо погашення заборгованості за спожитий природний газ у строк до набрання чинності 30.11.2016 цим Законом. При цьому, виконання даної норми не залежить від факту включення підприємства-споживача до реєстру підприємств, що беруть участь у процедурі врегулювання заборгованості.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 27.05.2020 у справі № 910/17428/18 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89539168>.

Щодо алгоритму здійснення розрахунку штрафу за несвоєчасну доставку вантажу залізницею

Сума штрафу за несвоєчасну доставку вантажу залізницею обчислюється у відсотковому співвідношенні від суми провізної плати, зазначеної у графі 31 залізничної накладної, відповідно до якої здійснювалося перевезення вантажу залізничним транспортом, залежно від кількості днів прострочення у доставці вантажу.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 21.02.2020 у справі № 910/1524/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87838412>.

Щодо відшкодування збитків, завданих внаслідок незадовільного стану доріг

У разі заподіяння власникам транспортних засобів збитків внаслідок ДТП, яка сталася через незадовільне утримання доріг, такі збитки має бути відшкодовано власниками доріг або уповноваженими ними органами.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 16.04.2020 у справі № 904/5489/18 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88814527>.

Щодо можливості зменшення неустойки, нарахованої на підставі частини другої статті 785 ЦК України

До неустойки у розмірі подвійної орендної плати, передбаченої частиною другою статті 785 ЦК України, приписи статті 551 ЦК України щодо можливості зменшення її розміру не застосовуються. Неустойка, заявлена на підставі частини другої статті 785 ЦК України, є самостійною майновою відповідальністю у сфері орендних правовідносин і не може бути ототожнена з неустойкою (штрафом, пенєю), передбаченою статтею 549 ЦК України та статтею 230 ГК України, до якої застосовуються положення статті 551 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 07.04.2020 у справі № 924/599/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88612858>.

Щодо можливості стягнення витрат, пов'язаних з оплатою правової допомоги в адміністративній справі, як шкоди (збитків)

Законодавством не передбачено можливості стягнення витрат на оплату правової допомоги в адміністративній справі у порядку господарського судочинства. Крім того, немає правових підстав для ототожнення витрат на правову допомогу і шкоди (збитків) у розумінні положень чинного законодавства.

Витрати, пов'язані з оплатою правової допомоги адвоката, процесуальним законом віднесено до судових витрат, вони відшкодовуються в порядку, передбаченому відповідним процесуальним законом; їх не можна визнати збитками чи шкодою у розумінні положень цивільного законодавства України й вони не можуть бути стягнуті за позовною вимогою в іншому провадженні.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 01.06.2020 у справі № 910/12945/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89577839>.

Щодо визначення у договорі способу нарахування процентів за неправомірне користування чужими коштами

Системний аналіз частини другої статті 536, частини другої статті 625 та статті 627 ЦК України дає змогу дійти висновку, що законодавцем не обмежено право сторін визначити у договорі розмір процентів за неправомірне користування чужими коштами. Однак диспозитивний характер цих норм у цілому обмежується положенням частини другої статті 625 ЦК України, яка зазначає про стягнення трьох процентів річних, що має наслідком визначення таких процентів саме як річних, а не у будь-який інший спосіб обчислення процентів за умовами договору.

Отже, законодавцем передбачено, що договором може бути встановлено інший розмір процентів річних, а не інший спосіб їх обчислення (зокрема, в розмірі певного проценту за кожний день прострочення).

Проценти за користування чужими коштами, які відповідно до договору нараховуються за кожен день прострочення виконання зобов'язання, за своєю правовою природою підпадають під визначення пені, передбаченої статтею 549 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 05.06.2020 у справі № 922/3578/18 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89910829>.

З текстом окремої думки від 05.06.2020 у справі № 922/3578/18 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89910832>.

4. Спори, що виникають з питань захисту економічної конкуренції

Щодо кваліфікації дій суб'єкта господарювання як антиконкурентних узгоджених

Для кваліфікації дій суб'єкта господарювання як антиконкурентних узгоджених не є обов'язковою умовою наявність негативних наслідків таких дій у вигляді завдання збитків, порушень прав та охоронюваних законом інтересів інших господарюючих суб'єктів чи споживачів, оскільки достатнім є встановлення самого факту погодження конкурентної поведінки, яка може мати негативний вплив на конкуренцію.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.03.2020 у справі № 907/284/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87996108>.

5. Спори, що виникають у сфері земельних правовідносин

Щодо автоматичної індексації нормативно-грошової оцінки землі

Розмір орендної плати визначається у договорі, а її обчислення (для сплати) здійснюється з урахуванням індексів інфляції, якщо інше не передбачено

договором. Законодавчо не передбачено автоматичної зміни розміру орендної плати за договором оренди землі з урахуванням щорічної індексації нормативної грошової оцінки.

Сторони договору оренди землі можуть передбачити саме автоматичну щорічну індексацію нормативної грошової оцінки для визначення розміру орендної плати за договором оренди землі. Проте у такому разі, зважаючи на природу індексації, одночасна подвійна індексація орендної плати та індексація нормативної грошової оцінки не повинна застосовуватися.

Детальніше з текстом постанови судової палати КГС ВС від 16.03.2020 у справі № 922/1658/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88674065>.

Щодо припинення договору оренди земельної ділянки

Завершення будівництва та прийняття до експлуатації об'єкта будівництва є підставою для припинення на вимогу орендаря договору оренди земельної ділянки, на якій здійснювалось будівництво, що може бути вчинено також шляхом розірвання договору оренди в судовому порядку, у тому числі і в разі відсутності згоди на припинення договору з боку орендодавця. При цьому положення статті 120 ЗК України не застосовуються у такому випадку, оскільки не врегульовують питання переходу права власності на багатоквартирний будинок.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 19.05.2020 у справі № 910/10752/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89518094>.

Щодо стягнення безпідставно збережених коштів у розмірі орендної плати за використання земельної ділянки без укладення договору оренди землі

Згідно з частиною другою статті 120 ЗК України не є правопорушенням відсутність у власника будинку, будівлі, споруди зареєстрованого права оренди на земельну ділянку, яка має іншого власника і на якій ці будинок, будівля, споруда розташовані. У цьому випадку відсутність у власника будинку, будівлі, споруди документів, що посвідчують право користування земельною ділянкою, не може бути визнане як її самовільне використання, однак не надає права на її безоплатне використання.

До моменту оформлення власником об'єкта нерухомого майна права оренди земельної ділянки, на якій розташований цей об'єкт, відносини з фактичного користування земельною ділянкою без укладеного договору оренди та недоотримання її власником доходів у вигляді орендної плати є за своїм змістом кондикційними.

Фактичний користувач земельної ділянки, який без достатньої правової підстави за рахунок власника цієї ділянки зберіг у себе кошти, які мав сплатити за

користування нею, зобов'язаний повернути ці кошти власнику земельної ділянки відповідно до частини першої статті 1212 ЦК України.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.06.2020 у справі № 922/2417/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89767942>.

Щодо відшкодування орендодавцю суми упущеної вигоди (недоотриманої орендної плати)

Якщо умовами договору оренди землі передбачено обов'язок орендаря відшкодувати орендодавцю суму упущеної вигоди (неотриманого прибутку) в розмірі орендної плати за весь період з дати прийняття рішення міської ради до моменту державної реєстрації права оренди, то застосування до правовідносин сторін у справі положення пункту 5 Порядку визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.1993 № 284, є помилковим.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 18.06.2020 у справі № 925/449/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89910783>.

Щодо способу захисту порушеного права у випадку поновлення договору оренди землі

Належним і ефективним способом захисту порушеного права у випадку поновлення договору оренди землі у порядку, передбаченому статтею 33 Закону України "Про оренду землі", є позов про визнання укладеною додаткової угоди з викладенням її змісту. Вимога про визнання договору оренди землі поновленим за своєю суттю є встановленням факту, який має юридичне значення, і вона не може забезпечити захисту порушеного права позивача відповідно до імперативного припису закону про обов'язковість оформлення поновлення договору оренди саме шляхом укладення додаткової угоди.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 09.06.2020 у справі № 912/1860/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89910707>.

Щодо підстав визнання прилюдних торгів недійсними

Проведення прилюдних торгів, складання за результатами їх проведення відповідного акта є оформленням договірних відносин купівлі-продажу майна на публічних торгах, а отже, правочинном.

Оскільки за змістом частини першої статті 215 ЦК України підставами недійсності укладеного за результатами прилюдних торгів правочину є недодержання вимог закону в момент його укладення, то підставами

для визнання прилюдних торгів недійсними є порушення встановлених законодавством правил проведення торгів.

Жодний припис нормативних актів, якими врегульовано порядок проведення електронних земельних торгів, не виокремлює вихідні дні із загального періоду часу, визначеного для реєстрації учасників торгів (який розпочинається з моменту публікації оголошення і закінчується за три робочих дні до початку торгів). Також відсутнє положення законодавства, яке надає виконавцю право не розглядати заяви у разі, якщо останній день їх подання припав на вихідний або святковий день.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.06.2020 у справі № 920/673/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89704746>.

6. Спори, що виникають з договорів найму (оренди) нерухомого майна

Щодо продовження дії договору оренди нерухомого майна

Якщо після укладення сторонами договору оренди не було істотного порушення договору другою стороною, істотної зміни стану об'єкта оренди, як і не було зміни централізованих цін і тарифів, тобто не було жодної із визначених законом та договором підстав для внесення змін до цього договору, то відсутні підстави для задоволення позову про внесення змін до договору оренди нерухомого майна.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 20.05.2020 у справі № 914/1085/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89348495>.

7. Спори, що виникають з договорів підряду

Щодо підстав відмови замовника від договору підряду

Положення частин другої і четвертої статті 849 ЦК України містять дві самостійні підстави відмови замовника від договору підряду та, відповідно, різні правові наслідки таких дій, і законність відмови замовника від договору підряду на підставі частини другої статті 849 ЦК України у разі недоведення порушень умов договору підряду з боку підрядника не може бути виправдана безумовним правом замовника відмовитися від договору підряду на підставі частини четвертої цієї норми.

Правова природа, підстави виникнення і доведення наявності підстав для стягнення збитків або повернення безпідставно набутого майна є відмінними і такими, що врегульовані різними нормами матеріального права.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 16.03.2020 у справі № 910/2051/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88601705>.

8. Спори, що виникають з договорів фінансового лізингу

Щодо зміни курсової різниці (зміни курсу гривні стосовно долара) у здійсненні розрахунків

Коригування лізингових платежів, в основі якого лежить зміна курсової різниці (зміна курсу гривні стосовно долара), прямо не заборонена та не суперечить чинному законодавству України.

Детальніше з текстом постанови об'єднаної палати КГС ВС від 21.02.2020 у справі № 910/10191/17 можна ознайомитись за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87929471>.

9. Спори, що виникають з договорів іпотеки

Щодо права внесення змін до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно стосовно збільшення площі нерухомого майна, яке передане в іпотеку

Якщо реконструкція будівлі відбулася після передання цієї будівлі в іпотеку, то всі новоутворені площі цієї будівлі відповідно до Закону України "Про іпотеку" увійшли до предмета іпотеки і власник будівлі після звернення стягнення на заставне майно мав право вносити зміни до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно щодо збільшення площі.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.06.2020 у справі № 910/5851/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89704716>.

Щодо підстав припинення договору іпотеки

Наявність судового рішення про задоволення вимог банку та обставин, пов'язаних з процедурою виконання судового рішення, не припиняє і не змінює правовідносин сторін за договором іпотеки до фактичного погашення вимог кредитора за рахунок примусової реалізації предмета іпотеки. При цьому чинне законодавство не встановлює жодної правової норми, яка б обмежувала певним строком процедуру примусової реалізації іпотечного майна і, тим паче, пов'язувала вплив цього строку з правовим наслідком у вигляді припинення іпотеки.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 10.06.2020 у справі № 922/1639/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89767963>.

10. Спори, що виникають у зв'язку з відступленням права вимоги (цесія) та договору факторингу

Щодо розмежування правочину з відступлення права вимоги (цесія) та договору факторингу

Під час цесії може бути відступлено право як грошової, так і негрошової (роботи, товари, послуги) вимоги. Предметом договору факторингу може бути тільки право грошової вимоги (стаття 1078 ЦК України).

Метою укладення договору відступлення права вимоги є безпосередньо передання такого права, а договору факторингу – отримання клієнтом фінансування (коштів) за рахунок відступлення права вимоги до боржника.

У разі цесії право вимоги може бути передано як за плату, так і безоплатно. За договором факторингу відступлення права вимоги може відбуватися лише за плату.

Ціна договору факторингу визначається розміром винагороди фактора за надання клієнтові відповідної послуги, який може встановлюватися по-різному: у твердій сумі; у формі відсотків від вартості вимоги, що відступається; у вигляді різниці між номінальною вартістю вимоги, зазначеної у договорі, та її ринковою (дійсною) вартістю.

Якщо право вимоги відступається "за номінальною вартістю" без стягнення фактором додаткової плати, то відносин факторингу не виникає, а відносини сторін регулюються загальними положеннями про купівлю-продаж з урахуванням норм щодо заміни кредитора у зобов'язанні (частина третя статті 656 ЦК України).

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.06.2020 у справі № 916/1410/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89625064>.

11. Спори, що виникають у зв'язку припинення господарських зобов'язань

Щодо підстав припинення зобов'язання за договором

Зобов'язання, не виконане належним чином, продовжує існувати, незважаючи на закінчення строку дії договору.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 09.04.2020 у справі № 910/4962/18 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88675823>.

12. Спори, що виникають у розгляді справ про банкрутство

Щодо вжиття заходів забезпечення вимог кредиторів у справі про банкрутство

Господарський суд, який розглядає справу про банкрутство, зокрема, на стадії апеляційного розгляду справи, не позбавлений процесуального права

за клопотанням кредитора вжити заходів на забезпечення його вимог у справі про банкрутство шляхом накладення заборони на відчуження майна боржника в ліквідаційній процедурі, виходячи з доводів кредитора та фактичних обставин справи, а також керуючись принципами законності, диспозитивності та пропорційності, в силу статей 2, 14, 15 ГПК України та з урахуванням інтересів кредиторів і боржника у справі про банкрутство.

Детальніше з текстом постанови судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 13.02.2020 у справі № 50/790-43/173 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87838961>.

З текстом окремої думки від 13.02.2020 у справі № 50/790-43/173 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87868937>.

Щодо застосування позовної давності до позовних вимог, заявлених в межах справи про банкрутство

Початок перебігу позовної давності за вимогами боржника/арбітражного керуючого у справах про банкрутство починається від дня, коли про порушене право або про особу, яка його порушила, довідався або міг довідатися боржник, а не арбітражний керуючий.

Норма частини третьої статті 19 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" не поширює свою дію на будь-які інші спори, стороною яких є боржник, що розглядаються у справах про банкрутство, і не пов'язані зі спором про грошові вимоги кредиторів та не застосовується при вирішенні цих спорів як передбачена законом відповідно до пункту 2 частини першої статті 263 ЦК України підстава для зупинення перебігу позовної давності у спірних правовідносинах.

Детальніше з текстом постанови судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 11.02.2020 у справі № 10/5026/995/2012 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88017551>.

Щодо осіб, які можуть звертатися з вимогами про визнання недійсними результатів аукціону у справі про банкрутство

Вимагати визнання недійсними результатів аукціону, проведеного з порушенням вимог закону, можуть боржник (зокрема арбітражний керуючий від імені боржника,) кредитори, зареєстровані учасники аукціону, особи, які вважають себе власником майна, що виставляється на аукціон. Інші особи, які бажали взяти участь в аукціоні (мали інтерес), та не були зареєстровані і не змогли взяти участь в аукціоні, з такими вимогами звертатись не можуть.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.05.2020 у справі № 910/18271/16 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89394265>.

Щодо черговості погашення кредиторських вимог про відшкодування середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні та компенсації

Середній заробіток за час затримки розрахунку при звільненні за своєю правовою природою не є основною чи додатковою заробітною платою, а також не є заохочувальною чи компенсаційною виплатою (зокрема, компенсацією працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати) у розумінні статті 2 Закону України "Про оплату праці", тобто середній заробіток за час затримки розрахунку при звільненні не входить до структури заробітної плати.

Відшкодування, яке сплачується за час затримки розрахунку при звільненні відповідно до статті 117 КЗпП, не відповідає ознакам заробітної плати, які передбачені частиною першою статті 94 КЗпП, оскільки виплачується не за виконану працівником роботу, а за затримку розрахунків при звільненні. Тому, вимоги про відшкодування середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні та компенсація, повинні бути віднесені до вимог четвертої черги, а не до вимог першої черги.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.05.2020 у справі №8/568 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89212760>.

Щодо поширення дії мораторію на задоволення вимог кредиторів на залік забезпечених вимог до боржника в рахунок ціни майна

Зміст поняття «стадія продажу майна» (частина третя статті 19 Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом») не включає в себе процедуру придбання предмета іпотеки за початковою ціною шляхом заліку своїх забезпечених вимог в рахунок ціни майна (частина перша статті 49 Закону України «Про іпотеку»), оскільки правовим наслідком реалізації іпотекодержателем цього права, визначеного статтею 49 Закону України «Про іпотеку», є не продаж йому предмета іпотеки, а припинення забезпеченого іпотекою зобов'язання шляхом заліку вимог в рахунок ціни майна. Таким чином, при придбанні у порядку статті 49 Закону України «Про іпотеку» предмета іпотеки іпотекодержателем, який є забезпеченим кредитором у справі про банкрутство, жодного прояву засад конкуренції, характерної для продажу майна в розумінні положень Закону «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», немає.

Відтак, у такій ситуації дія мораторію на задоволення вимог кредиторів поширюється на спірні правовідносини, а дії осіб щодо здійснення переходу права власності на спірне майно до стягувача є такими, що суперечать вимогам законодавства.

Детальніше з текстом постанови судової палати для розгляду справ про банкрутство КГС ВС від 14.05.2020 у справі № 903/69/18 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89348440>.

Щодо апеляційного оскарження рішення суду першої інстанції у справі про банкрутство особою, яка не була залучена до участі у справі.

У разі надходження апеляційної скарги від особи, яка не приймала участі у розгляді справи, але вважає, що судом в оскаржуваному рішенні вирішено питання про її права та інтереси: суд має першочергово з'ясувати, чи стосується оскаржуване судове рішення безпосередньо прав та обов'язків скаржника і лише після встановлення таких обставин вирішити питання про залучення такої особи у якості третьої особи та про скасування судового рішення, а у випадку встановлення, що права заявника оскаржуваним судовим рішенням не порушені та питання про її права і обов'язки стосовно сторін у справі судом першої інстанції не вирішувалися – закрити апеляційне провадження, оскільки в останньому випадку така особа не має права на апеляційне оскарження рішення суду.

Рішення є таким, що прийняте про права, інтереси та (або) обов'язки особи, яка не була залучена до участі у справі, лише тоді, якщо в мотивувальній частині рішення містяться висновки суду про права, інтереси та (або) обов'язки цієї особи, або у резолютивній частині рішення суд прямо вказав про права, інтереси та (або) обов'язки такої особи. Будь-який інший правовий зв'язок між скаржником і сторонами спору не може братися до уваги.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.05.2020 у справі № 910/18271/16 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89394265>.

Щодо підстав звільнення від сплати судового збору чи відстрочення сплати судового збору у справі про банкрутство

Перебування боржника в процедурі банкрутства на стадії санації не є підставою для звільнення від сплати судового збору чи відстрочення сплати судового збору.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 08.05.2020 у справі № 917/1423/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89212702>.

13. Спори, що виникають у зв'язку з реорганізацією банків

Щодо правонаступництва при реорганізації банку шляхом його приєднання до іншого банку за спрощеною процедурою

Правонаступництво щодо майна, прав та обов'язків банку, що приєднується, виникає у банку- правонаступника з моменту, визначеного передавальним актом, затвердженим загальними зборами банку, що приєднується, та банку- правонаступника.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.04.2020 у справі № 925/1874/13 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88814677>.

14. Питання, пов'язані із застосуванням позовної давності

Щодо переривання перебігу позовної давності

Подання позову з недодержанням правил підвідомчості/підсудності (навіть у разі наступного закриття провадження у справі, а не відмови в позові або повернення позову) не перериває перебігу позовної давності, але, разом з тим, з урахуванням конкретних обставин справи, може бути поважною причиною для поновлення строку позовної давності для звернення до суду за захистом порушеного права.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 15.05.2020 у справі № 922/1467/19 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89321270>.

15. Процесуальні питання

Щодо виключної підсудності господарських справ

Якщо відповідачем у справі є орган, зазначений у частині п'ятій статті 30 ГПК України, то розгляд такої справи у будь-якому разі належить до компетенції виключно Господарського суду міста Києва та будь-який інший суд неуповноважений здійснювати розгляд відповідної справи.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.02.2020 у справі № 914/240/18 можна ознайомитись за посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/87516277>.

Щодо розподілу між сторонами витрат на професійну правничу допомогу

За клопотанням сторони суд може зменшити розмір витрат на професійну правничу допомогу адвоката, які підлягають розподілу між сторонами. Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє таке клопотання.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.02.2020 у справі № 910/2170/18 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87602257>.

Щодо підстав повернення апеляційної скарги скаржнику

Окремі самостійні підстави для повернення апеляційної скарги встановлені частиною п'ятою статті 260 ГПК України. Перелік цих підстав є вичерпним і не передбачає такої підстави для повернення апеляційної скарги, як оскарження в одній апеляційній скарзі рішення та ухвали місцевого господарського суду.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 17.02.2020 у справі № 2/118 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87808649>.

Щодо перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами

Нововиявлені обставини за своєю юридичною суттю є фактичними даними, що в установленому порядку спростовують факти, які було покладено в основу судового рішення. Ці обставини мають бути належним чином засвідчені, тобто підтверджені доказами.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 10.03.2020 у справі № 910/10784/18 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88149969>.

Щодо можливості звернення до господарського суду за наявності арбітражної угоди між сторонами

Позов про визнання за іноземним товариством права власності на нерухоме майно, яке знаходиться та зареєстроване в Україні, подається в порядку застосування правил виключної підсудності до господарського суду України і не може за згодою сторін передаватись на розгляд до міжнародного комерційного арбітражу.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 17.03.2020 у справі № 907/930/15 можна ознайомитись за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88360066>.

Щодо належного та своєчасного повідомлення учасника справи про судові засідання

Розгляд справи судом за відсутності сторони або інших учасників справи є можливим лише у в разі наявності у суду відомостей щодо належного повідомлення сторони, учасника справи про дату, час та місце судового засідання. За відсутності у суду першої інстанції відомостей щодо належного та своєчасного повідомлення учасника справи про судові засідання він має вжити заходів щодо такого повідомлення, в тому числі відкласти за необхідності розгляд справи.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.06.2020 у справі № 910/17792/17 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89652144>.

Щодо повідомлення іноземного суб'єкта господарювання про судові засідання

Норми чинного процесуального законодавства України та приписи міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, не містять вимоги щодо необхідності повідомлення іноземного суб'єкта господарювання про кожне наступне судові засідання у справі шляхом направлення до компетентного органу іноземної держави судового доручення про вручення документів нерезиденту України та зупинення щоразу провадження

у справі, що, у свою чергу, призводить до порушення розумного строку розгляду справи.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 09.06.2020 у справі № 910/3980/16 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89740492>.

Щодо залишення позову без розгляду в разі неявки позивача

Суд має право залишити позов без розгляду у разі неявки належним чином повідомленого позивача, якщо від нього не надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає розгляду справи.

Положення частини четвертої статті 202, пункту 4 частини першої статті 226 ГПК України не встановлюють вимоги, що для залишення позову без розгляду позивач має не з'явитися у судові засідання саме у випадку визнання судом його явки обов'язковою та виклику до суду.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 05.06.2020 у справі № 910/16978/19 можна ознайомитися за посиланням <http://reyestr.court.gov.ua/Review/89810153>.

Огляд судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду за I півріччя 2020 року. Рішення, внесені до ЄДРСР за період з 01.01.2020 по 30.06.2020. – Київ, 2020. – 18 стор.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua